

3. Писаревський М. Креативність у підприємництві: як народжуються інновації? Електронний ресурс. Режим доступу [http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways\_of\_development\_of\_Ukrainian\_science/article/18066.2.1.001.pdf]
4. Ткачук О.М. Управління розвитком підприємництва в Україні / О.М. Ткачук, В.В. Турчак / Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2015. – № 1. – С. 56–64.

**УДК: 631.1**

**ТЕРЕЩЕНКО О.А.**, студентка 4 курсу  
Науковий керівник – **ОДНОРОГ М.А.** канд. екон. наук  
*Білоцерківський національний аграрний університет*  
[maksym.odnorog@btsau.edu.ua](mailto:maksym.odnorog@btsau.edu.ua)

## **НАУКОВІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ**

Досліджено, що в умовах глобалізації світової економіки характер розвитку всіх галузей економіки, включаючи аграрний сектор, нерозривно пов'язаний з активною інноваційною діяльністю. З'ясовано, що як показує зарубіжний і вже український досвід високотехнологічних секторів економіки, суб'єкти господарювання досягають можливостей для інноваційного розвитку за рахунок залучення зацікавлених сторін (субпідрядників, постачальників та споживачів) у створенні спільних підприємств та продуктів, поєднуючи економічну діяльність з ціллю ефективнішого спільного стратегічного розвитку.

**Ключові слова:** інновації, інноваційний розвиток, суб'єкт господарювання, аграрна сфера.

Заміна імпорту з подальшим переходом на експортно-орієнтовану діяльність суб'єктів господарювання є одним із найважливіших завдань у сучасних умовах розвитку аграрного сектору економіки України. Рішення цього питання в даний час зумовлене неконкурентоспроможністю більшості суб'єктів господарювання в аграрному секторі української економіки, що призвело до значного зростання попиту на імпорт продовольчих товарів. Вирішення цього завдання слід розглядати у прямому зв'язку з інноваційним розвитком суб'єктів господарювання в аграрному секторі економіки. Останнє пов'язане з тим, що посилення конкуренції як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках змушує суб'єкти господарювання шукати та впроваджувати все новіші рішення не лише у технологічній сфері, але й у соціальній, економічній, екологічній та інституційній.

Для підвищення активності суб'єктів господарювання до інноваційної діяльності, як інструменту забезпечення ефективності використання зовнішніх та внутрішніх конкурентних переваг в умовах невизначеності та високої динамічності змін в інноваційній економіці, необхідно просувати процеси об'єднання суб'єктів господарювання в інтеграційні групи, що спеціалізуються на адаптації їх до динамічних змін зовнішнього середовища та оптимізації

використання внутрішніх ресурсів для виробництва конкурентоспроможної продукції.

Для сучасних умов в аграрному секторі економік розвинених країн характерні такі явища:

- інноваційний характер аграрного сектору економіки;
- прискорений розвиток логістичної та транспортної інфраструктури, тоді як природні, територіальні та ресурсні переваги втрачають колишню роль;
- розвиток ринкової інфраструктури, включаючи Інтернет-технології, коли формування електронних торгових платформ не дозволяє підприємствам отримувати надприбуток, виходячи з кон'юнктурних факторів та відсутності достовірної інформації про ринок;
- комерціалізація виробничої, технологічної та інноваційної сфер, що робить технологію виробництва та обладнання більш доступними для широкого кола споживачів.

Сучасний етап розвитку сільського господарства характеризується інтелектуалізацією («розумним» землеробством), автоматизацією та робототехнікою сільськогосподарської праці.

Найближчим часом «розумне» господарство дозволить сільськогосподарським товаровиробникам збільшити урожай і скоротити витрати – від кількості використаних добрив та кількості поїздок на сільськогосподарських машинах. Екосистема постачальників та зацікавлених сторін є дуже складною. Вона включає в себе величезну кількість учасників – від великих виробників важкої сільськогосподарської техніки, до постачальників технологій (міжмашинних технологій) та ІТ-підтримки систем прийняття рішень, а також постачальників досвіду та знань у всіх областях землеробства. У цьому випадку партнерство є ключовим фактором у створенні успішного ланцюга поставок [1, с. 7].

Дослідження ринку показують, що деякі найбільші сегменти застосування включатимуть безпілотні літальні апарати (БПЛА) для сільськогосподарських цілей, ґрунтових робіт, робіт із застосуванням матеріалів, тракторів без водіїв та доїльних робіт на молочних фермах.

Наведені вище тенденції розвитку сільського господарства за кордоном свідчать про поступове переорієнтацію аграрної економіки на інноваційний шлях розвитку, коли інновації відіграють ключову роль в економічній діяльності. У зв'язку з цим необхідно сформувати такі суб'єкти господарювання, в межах яких будуть створені умови та можливості для формування нових знань та навичок, а також повноцінної інноваційної діяльності для всіх або більшості суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки. Найефективнішими серед таких утворень, що впливає із світової та вже зародженої української практики, є кластери та, зокрема, агро-кластери [2, с. 301].

При цьому необхідно розуміти, що існує мінливість кластерних інтеграційних утворень, що визначається основною метою створення кластера. Можуть бути такі типи кластерних утворень:

1) Інфраструктурно-інноваційний кластер. Він формується навколо системи гарантованого споживання продукції. Існуюча інфраструктура використовується, але застосовуються нові технологічні рішення.

2) Інноваційний кластер. Він формується на основі принципово нової, неіснуючої інфраструктури; її формування передбачає державні гарантії.

3) Ультраструктурний (метапромисловий) кластер. Він формується на основі перетворень агропромислового комплексу. При цьому створюється передова технологія, в рамках якої формуються агропромислові та пов'язані з ними підприємства.

4) Позичений кластер. Він формується на основі зарубіжного досвіду застосовуваних технологій та заснований на імпортозамінних технологіях.

Для аграрного сектору, в умовах низької інноваційної активності, з одного боку, і досить високого рівня прибутковості суб'єктів господарювання, сформованих в останні роки, з іншого – агро-кластер інтеграційне формування має вирішити дві основні проблеми, що перешкоджають переходу аграрного сектору на інноваційний шлях розвитку.

Агро-кластер як інтеграційне формування розвитку суб'єктів господарювання передбачає підвищення ефективності передачі інновацій суб'єктам господарювання. Передача інноваційні технології здійснюються з урахуванням особливостей виробництва потужності та взаємної адаптації виробничо-господарських комплексів у межах України в рамках агрокластеру, враховуючи спільну мету його створення. Це дозволяє досягнення таких результатів:

1) Формувати стабільну конкурентоспроможність агро-кластеру як промислової, так і комерційної будови;

2) Збільшити консолідовану вартість суб'єктів господарювання і, відповідно, їх кредиту та інвестиційна привабливість;

3) Створити ефективні механізми модернізації виробничих потужностей та відтворення технічного потенціалу суб'єктів господарювання в рамках проекту агро-кластер.

### **Список літератури**

1. Дементьев В. В. Чому Україна не інноваційна держава: інституційний аналіз [Текст] / В. В. Дементьев, В. П. Вишневський // Економічна теорія. – 2011. – № 3. – С. 5–20.

2. Саблук П. Т. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: монографія / П. Т. Саблук, О. Г. Шпикуляк, Л. І. Курило. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.